

**WYROKI SĄDÓW PIERWSZEJ INSTANCJI,
SĄDÓW APELACYJNYCH
ORAZ SĄDU NAJWYŻSZEGO
W SPRAWACH CYWILNYCH,
HANDLOWYCH I GOSPODARCZYCH**

Kazimierz Piasecki

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Oficyna

a Wolters Kluwer business

WYROKI SĄDÓW PIERWSZEJ INSTANCJI,
SĄDÓW APELACYJNYCH
ORAZ SĄDU NAJWYŻSZEGO
W SPRAWACH CYWILNYCH,
HANDLOWYCH I GOSPODARCZYCH

W serii BIBLIOTEKA SĄDOWA ukazały się również:

Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych

Piotr Hofmański, Stanisław Zabłocki

Pisma sądowe w sprawach cywilnych

Bogdan Bładowski

Środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym

Bogdan Bładowski

Zażalenie w postępowaniu cywilnym

Bogdan Bładowski

Metodyka pracy sędziego cywilisty

Bogdan Bładowski

Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy

pod redakcją Andrzeja Wróbla

Dowody w sądowym procesie karnym

Andrzej Gaberle

**Współpraca sądowa w sprawach cywilnych
i handlowych w Unii Europejskiej**

Jacek Gołaczyński

**WYROKI SĄDÓW PIERWSZEJ INSTANCJI,
SĄDÓW APELACYJNYCH
ORAZ SĄDU NAJWYŻSZEGO
W SPRAWACH CYWILNYCH,
HANDLOWYCH I GOSPODARCZYCH**

Kazimierz Piasecki

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Redakcja:
Ewa Fonkowicz

Redakcja serii:
Alicja Pollesch

Wydawca:
Justyna Kossak

Skład i łamanie:
Studio Lotus

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2007

ISBN 978-83-7526-021-2

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Wydawnictw Książkowych i Czasopism Prawniczych
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00

Redakcja Książek
31-156 Kraków, ul. Zaczysze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

Księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

1. wydanie

cena: 98 zł

Druk i oprawa: Drukarnia Wydawnictw Naukowych sp. z o.o., ul. Żwirki 2, 90-450 Łódź

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Przedmowa	11
Część pierwsza	
Wyroki sądów okręgowych jako sądów pierwszej instancji	13
Rozdział I	
Etapowa struktura postępowania cywilnego i jej konsekwencje proceduralne w zakresie wyroków sądów pierwszej instancji, sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego	15
Rozdział II	
Poprawność proceduralna warunków tworzenia wyroku	20
Rozdział III	
Wyrok w systemie decyzji. Koncepcje teoretyczne istoty wyroku w sprawach cywilnych ..	35
Rozdział IV	
Procesowotechniczne i psychologiczne oraz logiczne aspekty tworzenia wyroku	39
Rozdział V	
Podstawa faktyczna wyroku	46
Rozdział VI	
Podstawa materialnoprawna wyroku	53
Rozdział VII	
Sentencja wyroku	60
Rozdział VIII	
Uzasadnienie wyroku	67
Rozdział IX	
Wyroki i inne orzeczenia merytoryczne	72
Rozdział X	
Wyroki w sprawach nietypowych	87
Rozdział XI	
Klasyfikacja wyroków na podstawie różnych kryteriów	95
Rozdział XII	
Zasady orzekania jako swoiste reguły merytoryczne i proceduralne	110
Rozdział XIII	
Rektyfikacja wyroków	125

Rozdział XIV	
Prawomocność wyroków i powaga rzeczy osądzonej.....	132
Część II	
Wyroki sądów apelacyjnych.....	141
Rozdział I	
Ogólna charakterystyka apelacji i postępowania prowadzącego do wydania wyroku przez sąd drugiej instancji.....	143
Rozdział II	
Wymagania formalne skargi apelacyjnej. Kontrola wstępna skargi apelacyjnej przez sąd pierwszej instancji i sąd drugiej instancji.....	150
Rozdział III	
Przesłanki dopuszczalności apelacji poza wymaganiami formalnymi. Zakres kognicji..	153
Rozdział IV	
Wyroki podlegające zaskarżeniu apelacją.....	156
Rozdział V	
Przedmiot kontroli wyroków sądów pierwszej instancji przez sąd apelacyjny.....	159
Rozdział VI	
Nowe fakty i dowody oraz postępowanie dowodowe w sądach apelacyjnych.....	162
Rozdział VII	
Kwalifikowane problemy wykładni i stosowania prawa w postępowaniu apelacyjnym..	167
Rozdział VIII	
Wyroki sądów apelacyjnych. Postanowienia.....	173
Część trzecia	
Wyroki i inne orzeczenia Sądu Najwyższego.....	179
Rozdział I	
Wyrokowanie Sądu Najwyższego na trzecim poziomie funkcjonowania sądownictwa na skutek skargi kasacyjnej.....	181
Rozdział II	
Ustawowe wyłączenia skargi kasacyjnej oraz selekcja spraw dokonywana przez Sąd Najwyższy.....	186
Rozdział III	
Treść skargi kasacyjnej.....	190
Rozdział IV	
Podstawy skargi kasacyjnej. Nieważność postępowania.....	195
Rozdział V	
Znaczenie proceduralnoprawne faktów, ustaleń faktycznych i oceny dowodów w postępowaniu kasacyjnym.....	204
Rozdział VI	
Skarga kasacyjna Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Obywatelskich. Udział Prokuratora Generalnego w postępowaniu kasacyjnym.....	208

Rozdział VII

Wyroki Sądu Najwyższego w systemie pozostałych jurysdykcji Sądu Najwyższego . . . 213

Rozdział VIII

Orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na podstawie skargi o stwierdzenie
niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia 219

Aneks

Wyroki sądu pierwszej instancji

1. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 2 stycznia 2006 r. oddalający powództwo 229
2. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 3 listopada 2005 r. uwzględniający powództwo w całości. 235

Wyroki sądów apelacyjnych

1. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 lipca 2005 r. oddalający apelację. 238
2. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2005 r. oddalający apelację. 243

Wyroki Sądu Najwyższego

1. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r. uchylający wyrok sądu apelacyjnego i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania 247
2. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2005 r. oddalający skargę kasacyjną od wyroku sądu apelacyjnego 251
3. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2005 r. uchylający wyrok sądu apelacyjnego i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania 255
4. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2005 r. odrzucające skargę kasacyjną . 258
5. Uchwała składu trzech sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2005 r. 261
6. Uchwała składu trzech sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r. 264
7. Uchwała składu trzech sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2005 r. 269
8. Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2005 r. . 274

Wykaz skrótów

- BMS** – Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
BSN – Biuletyn Sądu Najwyższego
DPP – Demokratyczny Przegląd Prawniczy
Dz. U. – Dziennik Ustaw
ETPCz – Europejski Trybunał Praw Człowieka
k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
Konstytucja – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze sprost.)
k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
M.P. – Monitor Polski
M.Prawn. – Monitor Prawniczy
NP – Nowe Prawo
OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSN – Orzecznictwo Sądu Najwyższego (do 1962 r.)
OSNAPiUS – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (do 2002 r.)
OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna (od 1995 r.)
OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1963 r. do 1994 r.)
OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
Pal. – Palestra
PiŻ – Prawo i Życie
PiP – Państwo i Prawo
PP – Przegląd Podatkowy
Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo
przep. wpraw. k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 297 z późn. zm.)
RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SPE – Studia Prawno-Ekonomiczne
u.s.n.p. – ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843)
Zb.O. – Zbiór Orzeczeń
ZNUJ – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZUŁ – Zeszyty Uniwersytetu Łódzkiego

Przedmowa

Każdy, kto dochodzi ochrony sądowej w sprawie cywilnej w najszerszym tego słowa znaczeniu lub jest stroną pozwaną, powinien liczyć się z tym, że postępowanie – z woli jednej lub drugiej strony – nie zakończy się prawomocnie w sądzie pierwszej instancji. Od własnej, autonomicznej decyzji strony będzie zależało, czy zdecyduje się na wniesienie apelacji i czy ewentualnie później skorzysta z możliwości wniesienia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Takie możliwości zapewnia etapowa struktura cywilnego prawa procesowego, według której sprawa cywilna może być, stosownie do okoliczności, rozstrzygana i zakończona: na poziomie pierwszej instancji – przed sądem rejonowym (grodzkim) lub przed sądem okręgowym, na drugim poziomie – przed sądem okręgowym lub apelacyjnym, lub ostatecznie na trzecim poziomie przed Sądem Najwyższym jako sądem kasacyjnym.

W związku z taką potencjalną, hipotetyczną strukturą postępowania w sprawach cywilnych, przedmiotem opracowania jest przedstawienie zasadniczych reguł wyrokowania sądów na trzech poziomach instancyjnych. Dla każdego poziomu wyrokowania właściwe są charakterystyczne, swoiste problemy proceduralne, związane z głównym przedmiotem sporu oraz, niekiedy, z decyzjami incydentalnymi, akcesoryjnymi, z przyczyn dotyczących sądu lub stron.

Wyrok jako celowy akt końcowy procesu cywilnego jest wynikiem złożonego systemu decyzji sądu, które tworzone są w stosownych procedurach. Wydanie wyroku powinno nastąpić w warunkach przestrzegania proceduralnej poprawności odnoszącej się do całego toku postępowania, prowadzącego do tworzenia, wydania i ogłoszenia wyroku.

W odpowiednich częściach opracowania zamieszczone są wzmianki nawiązujące do nowego fenomenu proceduralnego: sądy polskie i odpowiednio każdego państwa członkowskiego Unii Europejskiej są obecnie sądami Unii Europejskiej, niezależnie od tego, czy stosuje się w ramach autonomii proceduralnej kodeks postępowania cywilnego, czy też normy proceduralne zamieszczone w aktach prawnych Unii Europejskiej.

Opracowanie obejmuje – poza podstawą faktyczną i prawną oraz uzasadnieniem wyroku – określone zasady tworzenia wyroku, swoiste merytoryczne reguły orzekania (zasady orzekania), klasyfikacje wyroków oparte na różnych kryteriach. Zasadnicze części opracowania uzupełniają merytorycznie specjalnie w tym celu dobrane, jako

reprezentatywne, wyroki sądów pierwszej instancji, sądów apelacyjnych oraz wyroki i uchwały Sądu Najwyższego. Na opracowanie składają się trzy części: część pierwsza – wyroki sądów pierwszej instancji, część druga – wyroki sądów apelacyjnych, część trzecia – wyroki Sądu Najwyższego.

Zasadnicze części opracowania uzupełniają merytorycznie specjalnie w tym celu dobrane jako reprezentatywne wyroki sądów pierwszej instancji, sądów apelacyjnych oraz wyroki i uchwały Sądu Najwyższego.

Część pierwsza

WYROKI SĄDÓW PIERWSZEJ INSTANCJI

ETAPOWA STRUKTURA POSTĘPOWANIA CYWILNEGO I JEJ KONSEKWENCJE PROCEDURALNE W ZAKRESIE WYROKÓW SĄDÓW PIERWSZEJ INSTANCJI, SĄDÓW APELACYJNYCH I SĄDU NAJWYŻSZEGO

Proces cywilny jako prawny układ decyzyjny, stanowiący element immanentny porządku prawnego, jest aktem prawnym złożonym¹, mającym dynamiczną strukturę postępowania intersubiektywnego (sąd, strony, inne podmioty) przed organami państwowymi, którego funkcją jest rozstrzygnięcie sporu za pomocą aktu jurysdykcyjnego, charakteryzującego się elementem ochrony – sankcji – w odniesieniu do określonej sytuacji prawnej. Element ochrony (sankcji) w tej konstrukcji prawnej procesu dotyczy ostatniego członu, który jest wynikiem przekształceń dokonujących się w procesie jako układzie decyzyjnym wyznaczającym w faktyczny, logiczny i prawny sposób treść wyroku jako aktu jurysdykcyjnego.

Takie określenie istoty procesu za pomocą definicji realnej, przy uwzględnieniu konstrukcji aktu prawnego złożonego, wskazuje na związki organiczne między procesem cywilnym a wyrokiem. W ten sposób jednocześnie następuje ukazanie swoistych strukturalnych i funkcjonalnych uwarunkowań między procesem cywilnym jako układem decyzyjnym a samym aktem jurysdykcyjnym. Uwydatnia to szczególnie walor nie tylko samego wyroku cywilnego w systemie pojęć prawnych, lecz także podstaw procesowych jego tworzenia, które pod względem konstrukcyjnym przybierają postać aktu prawnego złożonego. Z tego stwierdzenia wynika zarazem istotny wniosek, że idealny model procesu cywilnego powinien być w swoich rozwiązaniach i instytucjach podporządkowany celowi, jakim jest wydanie wyroku.

Postępowanie cywilne, niezależnie od tego, jak się doktrynalnie określi jego naturę prawną w ujęciach teoretycznych, charakteryzuje się etapową strukturą: może toczyć się na pierwszym poziomie sądów pierw-

**definicja
procesu**

**etapowa
struktura**

¹ W kwestii uzasadnienia tej koncepcji – zob. K. Piasecki, *Wyrok sądu pierwszej instancji w procesie cywilnym*, Warszawa 1981, s. 47.

szej instancji, na drugim poziomie sądów apelacyjnych oraz na trzecim poziomie Sądu Najwyższego.

Postępowanie w sprawie może zakończyć się w pierwszej instancji. W zależności od oceny jego wyników sprawa może być rozstrzygana w drugiej instancji (postępowanie odwoławcze – apelacyjne). Prawo do drugiej instancji ma charakter absolutny, jest to konstytucyjna zasada wymiaru sprawiedliwości.

Dostęp do instancji kasacyjnej jest ograniczony na podstawie kilku kryteriów; skarga kasacyjna jest wyłączona w pewnych kategoriach spraw. Ponadto przyjęto zasadę selekcji wniesionych, dopuszczalnych abstrakcyjnie, skarg kasacyjnych. Niezależnie od tego przewidziana jest instytucja wznowienia postępowania oraz nadzwyczajny środek. Poza tym istnieje możliwość wniesienia indywidualnej skargi konstytucyjnej.

zasada ewentualności

Z etapową strukturą postępowania cywilnego można łączyć zasadę ewentualności, której natura wyraża się w tym, że strona może, ale nie musi, dokonywać wszystkich możliwych dopuszczalnych czynności procesowych.

Wreszcie, pewne swoistości postępowania cywilnego wynikają z zasady prekluzyjności czynności procesowych, które mogą być podejmowane w określonej fazie postępowania lub w terminie *ad quem* (do określonego momentu).

struktura procesu

Struktura procesu cywilnego jest złożona. Proces składa się z zasadniczego, głównego trzonu odnoszącego się do *res in iudicium deducta* oraz – na zasadzie ewentualności – dość licznych postępowań incydentalnych, wpadkowych, akcesoryjnych².

Na obowiązujący system organizacyjny wymiaru sprawiedliwości składają się sądy: grodzkie, rejonowe, okręgowe oraz sądy apelacyjne. Są to sądy powszechne, do ich kompetencji należą sprawy cywilne.

sądy

Wyroki sądów pierwszej instancji wydawane są na trzech poziomach kompetencyjnych: przez sądy grodzkie, sądy rejonowe, sądy okręgowe³.

W sądzie rejonowym mogą być tworzone, w jego siedzibie lub poza nią, sądy grodzkie jako wydziały lub wydziały zamiejscowe sądów rejonowych. Sądom grodzkim powierza się rozpoznawanie spraw cywilnych podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym oraz dotyczących depozytów sądowych i przypadku rzeczy.

sąd rejonowy

Podstawowym sądem pierwszej instancji jest sąd rejonowy, który tworzy się dla jednej gminy lub większej ich liczby; w uzasadnionych przypadkach może być utworzony więcej niż jeden sąd rejonowy w obrębie tej samej gminy. Sąd rejonowy dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny – do spraw z zakresu prawa cywilnego;
- 2) rodzinny i nieletnich (sąd rodzinny) – do spraw:

² W piśmiennictwie prezentowane są różne teoretyczne ujęcia procesu cywilnego. Proces cywilny określa się jako: a) spór, b) metodę, c) instytucję, d) sytuację prawną, e) stosunek procesowy, f) postępowanie, g) zespół (ciąg) czynności procesowych i działanie, h) akt prawny złożony. W opracowaniu niniejszym proces cywilny jest ujmowany jako akt prawny złożony.

³ Zob. K. Piasecki, *Organizacja wymiaru sprawiedliwości w Polsce*, Kraków 2005, s. 79 i nast.

- a) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
 - b) dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich;
 - c) dotyczących leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz środków odurzających i psychotropowych,
 - d) należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw;
- 3) pracy (sąd pracy) – do spraw z zakresu prawa pracy;
 - 4) ksiąg wieczystych – do prowadzenia ksiąg wieczystych oraz do innych spraw cywilnych z zakresu postępowania wieczystoksięgowego.

W sprawach cywilnych (art. 2 k.p.c.) sądy rejonowe rozpoznają wszystkie sprawy z wyjątkiem tych, dla których zastrzeżona jest właściwość sądów okręgowych. Sąd rejonowy rozpoznaje ponadto środki odwoławcze w wypadkach wskazanych w ustawie.

Sąd okręgowy tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych, zwanego „okręgiem sądowym”. Sąd okręgowy dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny – do rozpoznawania w pierwszej instancji spraw cywilnych i rodzinnych oraz do rozpoznawania w drugiej instancji spraw cywilnych oraz spraw należących do właściwości sądów rodzinnych, z wyjątkiem spraw przeciwko nieletnim o popełnienie czynu karalnego, jeżeli wobec nieletniego zastosowano środek poprawczy lub gdy środek odwoławczy zawiera wniosek o orzeczenie środka poprawczego;
- 2) pracy (sąd pracy) – do spraw z zakresu prawa pracy oraz wydział ubezpieczeń społecznych (sąd ubezpieczeń społecznych), a także do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych;
- 3) gospodarczy (sąd gospodarczy) – do spraw gospodarczych.

W sądzie okręgowym, w którym wpływ spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niewielki, zamiast odrębnych wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych tworzy się wydział pracy i ubezpieczeń społecznych (sąd pracy i ubezpieczeń społecznych). W Sądzie Okręgowym w Warszawie działają ponadto jako wydziały:

- 1) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego (Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów);
- 2) odrębna jednostka organizacyjna do spraw rejestrowych powierzonych temu sądowi na podstawie odrębnych przepisów.

Do właściwości sądów okręgowych należą sprawy:

- 1) o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe, oprócz spraw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka, o unieważnienie uznania dziecka oraz o rozwiązanie przysposobienia;
- 2) o ochronę praw autorskich i pokrewnych, jak również dotyczących wynalazków wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych;

sąd okręgowy

- 3) o roszczenia wynikające z prawa prasowego;
- 4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania i o zniesienie wspólności majątkowej między małżonkami oraz spraw o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Sądy okręgowe w sprawach cywilnych funkcjonują zarówno jako sądy pierwszej instancji, jak i sądy odwoławcze (apelacyjne) w stosunku do sądów rejonowych. Zasada ta odnosi się do spraw cywilnych i spraw karnych.

Sąd okręgowy rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie rejonowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.

sąd apelacyjny

Sąd apelacyjny tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch okręgów sądowych, zwanego „obszarem apelacji”. Sąd apelacyjny dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny – do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa cywilnego, gospodarczego oraz rodzinnego i opiekuńczego,
- 2) pracy i ubezpieczeń społecznych – do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Sąd apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.

Dla polskiego systemu sądów powszechnych charakterystyczne są, jako możliwe, określone powiązania z Sądem Najwyższym, z Trybunałem Konstytucyjnym, z Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości mającym siedzibę w Luksemburgu⁴ oraz z Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu.

Sądy rejonowe, sądy okręgowe i sądy apelacyjne mogą kierować do Trybunału Konstytucyjnego na podstawie art. 193 Konstytucji i art. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym pytania prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na to pytanie zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Obowiązujący system prawny charakteryzuje możliwość zarzucania wadliwości postępowania i wyrokowania w sprawach cywilnych i karnych do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i polskiego Trybunału Konstytucyjnego.

Cała proceduralna aparatura pojęciowa, związane z nią różnorodne problemy dotyczące wyrokowania w równej mierze dotyczą wyroku sądu grodzkiego, sądu rejonowego i sądu okręgowego. Pewne swoistości, odrębności mogą wynikać z różnego rodzaju spraw cywilnych ze względu na pewną dywersyfikację uregulowań.

⁴ K. Piasecki, *op. cit.*, s. 141 i nast., s. 324 i nast., s. 339 i nast.

Swoistości w zakresie problematyki wyrokowania występują pod względem czysto proceduralnym (*iter processuale*), a także w sferze tworzenia wyroku, jego natury prawnej na poziomie apelacyjnym. Na tym poziomie funkcjonują sądy okręgowe jako apelacyjne w relacji: sąd rejonowy i sąd okręgowy jako sąd apelacyjny.

iter processuale

Jeszcze innego rodzaju cechy charakterystyczne występują w zakresie procedury prowadzącej do wyroku Sądu Najwyższego jako sądu kasacyjnego i w samej sferze tworzenia wyroku sądu kasacyjnego⁵. W tym obszarze prawnym modelowe znaczenie mają reguły autonomii woli: czy zwrócić się o ochronę sądowoprawną do sądu drugiej instancji, czy skorzystać z potencjalnego prawa dostępu do trzeciej instancji.

sąd kasacyjny

Wniesienie apelacji otwiera ewentualny dostęp do Sądu Najwyższego w drodze pytań prawnych.

Na wszystkich trzech poziomach postępowania w sprawach cywilnych głównemu nurtowi postępowania w sprawie (*in re*) mogą towarzyszyć szczególne procedury i decyzje incydentalne, wpadkowe, akcesoryjne, które mogą z woli sądu lub samych stron towarzyszyć przebiegowi procesu.

postępowanie
incydentalne

⁵ *Ibidem*, s. 117 i nast.